

TOPLUMSAL GRUPLAR

GİRİŞ

- İnsanlar doğumlarından ölümlerine kadar çeşitli özellikler taşıyan gruplara mensup olurlar.
- Bu gruplar **formel** veya **enformel** olabilirler. Özellikle Sanayi Toplumu ile birlikte formel gruplar hayatın daha fazla merkezine oturur.
- Toplumsal grup; iki ya da daha fazla insanın belirli bir amacı gerçekleştirmek için bir araya geldiği, grup üyeleri arasında belirli süreli bir etkileşimin bulunduğu yapılar olarak tanımlanır. Grup üyeleri arasında **gönüldaşlığa** dayanan ya da **bir amaca ulaşmak için** gerçekleştirilen **etkileşim**, grupları diğer kalabalıklardan ayırır.
- Aynı mekanda yemek yiyen, stadyumda maç izleyen, sokakta anlık toplanmış toplumsal grup sayılmazlar. (toplumsal yığınlar / kalabalıklar) benzer özelliklere sahip olsalar bile aralarında **etkileşim** yoksa yine toplumsal grup sayılmazlar. (üniversite öğrencileri, ev hanımları vs)

GİRİŞ

- O halde toplumsal grubu oluşturan unsurlar:
 - **Ortak amaç birliğinin olması**
 - **Grup üyeleri arasında belirli bir etkileşim**
 - **Bu etkileşimin belirli bir süre devam etmesi, olarak özetlenebilir.**
- İnsanlar hayatları boyunca çok sayıda ve bazı belirgin özellikleri ile diğerlerinden ayrılan gruplara üye olurlar.

TOPLUMSAL GRUP TÜRLERİ

- Toplumsal grupların üyeleri arasındaki etkileşim biçimine göre türlere ayrılmaktadır:
- **BİRİNCİL GRUPLAR:** grup üyeliği herhangi bir çıkar ilişkisine bağlı değildir. Yoğun duygusal ilişki yaşanır, tarihsel yaşanmışlık bulunur. İlişkiler ağırlıklı olarak yüz yüze gerçekleşir. Az sayıda üyesi vardır.
Aile, arkadaş grupları....
Ağırlıklı olarak ortak amaç veya ortak çıkarlar söz konusu değildir. Grup üyeleri, iyi ilişkilere sahip olmasa da bir arada olmaya devam ederler.
- **İKİNCİL GRUPLAR:** ortak bir amacı gerçekleştirmek temeldir. Ortak yaşanmışlık ve duygusal bağlılık söz konusu değildir. Ağırlıklı olarak ilişkileri yasal düzenlemeler ile çerçevelenmiştir.
iş arkadaşları, sivil toplum örgütü üyeleri....
çoğunlukla ilişkileri belli bir süre devam eder ve ortak amaç ortadan kalktığında ilişkileri de sona erer.
İkincil gruplarda ortak etkileşim zamanla birincil gruba dönüşebilir.
Örneğin, aynı bölümde okuyan üniversite öğrencilerinin zamanla yakın arkadaş olması...

TOPLUMSAL GRUP TÜRLERİ

- **İÇ GRUPLAR:** insanların kendilerini ait hissettikleri, duygusal yakınlık besledikleri gruplardır. İç gruplarda kritik olan grupla özdeşleşme ve aidiyet duygusunun güçlü olmasıdır. “Biz” duygusu yoğun yaşanır. Üyeleri grup içinde kendilerini güvende hisseder. Aynı zamanda dış tehditlere karşı da koruma işlevi taşır.
- **DIŞ GRUPLAR:** İnsanların öteki/rakip/düşman olarak tanımladıkları gruplardır. Dış gruplara karşı abartılı bir güvensizlik, korku veya tehdit hisleri beslenir. Dış gruplara abartılı olumsuzluklar yüklenerek onlara karşı yapılacak davranışlar meşrulaştırılır.
Dış grupların varlığı iç grup üyelerinde dayanışmayı güçlendirir.
Mersin İdman Yurdu - Adana Demirspor taraftarları...

TOPLUMSAL GRUP TÜRLERİ

- **REFERANS GRUPLARI / KİŞİLERİ:**
Toplumda pek çok insanın kendine örnek aldığı grup / kişilerdir.

TOPLUMSAL GRUP TÜRLERİ

- **BİÇİMSEL / FORMEL GRUPLAR, BİÇİMSEL OLMAYAN ENFORMEL GRUPLAR:**
 - Formel gruplar, belirli bir amacı, görevi yerine getirmek üzere oluşturulmuş, yetki ve sorumlulukları önceden çizilmiş gruplardır. Genelde üyeleri arasında daha resim düzeyde ilişkileri vardır.
 - Enformel gruplar ise kendiliğinden oluşur. Her düzeyde örgüt içinde cinsiyet, yaş, siyasi görüş, ilgi alanları gibi alanlarda buluşan insanlar enformel gruplar da oluştururlar.

TOPLUMSAL GRUP TÜRLERİ

- Bazı insan grupları ise toplumsal grup olarak adlandırılmazlar:
 - **Toplumsal Kategoriler:** bu gruplardaki insanlar benzer bir özellik taşırlar, ancak birbirlerini tanımazlar veya aralarındaki etkileşme düşüktür. (Türkler, ilkokul öğretmenleri, basketbol oyuncularını vs)
 - **Seyirci Grubu:** Aynı Tv programını izleyen seyirciler... yine birbirlerini tanıma ve etkileşim yok.
 - **Kalabalıklar:** Ortak bir durum veya fiziksel olarak yakın olan insanlar. Bankanın açılmasını bekleyen müşteriler, sokak kavgasını seyreden insanlar....

İNSANLAR NEDEN GRUPLARA KATILIR

- İlişki kurma ihtiyacı
- Özdeşleşme / Ait Olma Duygusu
- Güç Sağlama
- Sosyal kimlik edinme
- Güvenlik sağlama
- Benzerleriyle bir arada olma

GRUPLARIN BİREY ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

- Bireyselliği aşındırma
- Gözetim, denetim, kontrol altına alarak birey üzerinde baskı yaratma
- Cesaret ve risk almayı artırma
- Korku yaratma
- Sosyal bulaşma: Gustav Le Bon'a göre kalabalıkların direk üzerinde bulaşıcı bir etkisi vardır. Korku, heyecan, coşku, şiddet gibi durum ve duygular kalabalıklarda hızlı şekilde yayılır.

- **Grup Normları:** Her grubun faaliyetlerini sürdürmeleri için üyelerine koyduğu yazılı / yazısız kurallar vardır. Bu normların, üyelerin birlikte hareket etmesi yönünde bir işlevi söz konusudur. Giyim kuşam, davranış kalıpları, hitap şekilleri, kaçta buluşup kaçta ayrılacakları, mesajlaşma şekli, selamlaşmalar... bu normlar yazılı hale de getirilmiş olabilir.
- **Grup Roller:** Roller, kişilerden beklenen davranış kalıplarıdır. Bu rollere uygun davranmayanlar, dışlanmaktan, gruptan ihraca kadar pek çok yaptırımla karşı karşıya kalabilir.
- **Statü:** grup üyelerinin saygınlıklarını ifade eder. Bu statülerin pek çok nedeni bulunabilir:
 - Kıdem
 - Liyakat ve Katkı
 - Bağlılık ve Sadakat
 - Cinsiyet

- **Grup Liderliđi:** genel olarak iki tip liderlikten söz edebiliriz:
- **Otoriter Lider:** lider grup üzerinde hakimiyet kurmak ister. Liderin temel amacı grubu bir arada tutmaktır. Bu nedenle yoğun bir gözetim ve denetim uygular. Yetki ve sorumlulukları kendi kontrolünde dağıtır. Karar almada grup üyelerinin fikirlerinden ziyade kendi fikirleri ağırlıklıdır. Grup üyelerinde yarattığı genel duygu korkudur. Özellikle toplulukçu toplumlarda daha sık görülen bir liderlik tipidir. Grup üyelerine söz hakkı tanımasa da, otoriter liderlerin olduğu gruplar daha hızlı karar alır ve uygulamada daha hızlıdır.
- **Demokratik Lider:** gücü paylaşmaya yönelir. Grupta genel olarak güven duygusu hakimdir. Sonuçlar kadar süreçlere de önem verir. Kararlarda grup üyelerinin katılımı söz konusudur. “Biz” duygusu söz konusudur. Bireysel toplumlarda daha sık demokratik liderlere rastlanır. Otoriter liderin aksine, kararlar daha geç alınır, süreçler daha yavaş ilerler.

- **Ayrımcılık:** Bir kişiye, üye olduğu grup nedeniyle diğerlerinden farklı davranılmasıdır. Bu gruplar, etnik, kültürel, dinsel, ırksal, cinsel veya mesleki bir temele dayanıyor olabilir.
- Günümüzde özellikle Avrupa'da en çok ele alınan konulardan biridir. Avrupa özellikle ekonomik sebepler ve savaşlar nedeniyle yoğun göç almaktadır. Bu göçler, Avrupalıların her geçen gün daha çok sayıda göçmen ile karşılaşmasına neden olur. Bu da ayrımcılık gibi bir soruna yol açar. AB ayrımcılığın azaltılması yönünde sistematik şekilde politika geliştirmeye çalışır. Ayrımcılık Avrupa tarihinde unutulmayacak ölçüde acı deneyimlerin temelinde yattığından, bu konu gerek yasal düzeyde, gerekse sosyal düzeyde çok ciddi ele alınmaktadır.
- **Pozitif Ayrımcılık:** Toplumda dezavantajlı grup ve kişilerin, ayrımcılıkla karşılaşacakları düşünülerek, bunlara yasal düzeyde bazı avantajlara denir. Bunun en bilinen örnekleri kadınlara yönelik düzenlenen pozitif ayrımcılıktır. Örneğin siyasal partilerin belli sayıda kontenjanları kadınlara ayrılır. Bir başka pozitif ayrımcılık örneği ise İş Kanunumuzda yer alan engelli ve hükümlü çalıştırma zorunluluğudur.